

okrenut onim potencijama u mladom čoveku koje on nosi sa sobom, za koje je prirodno zainteresovan. Tu nema recepta. Kao što je stvaralaštvo neočekivano, jer se to novo delo prikazuje svetu, tako se i savremeni amaterizam ne može oktrosati ni u svojim oblicima a još manje u sadržajima.

Savez omladine ostaje, o ovome govorim pri kraju svoje reči, a mogao sam i na početku, i zadatku stvaranja uslova za razvoj umetničkog stvaralaštva mlađih. Uz akcije koje su usmerene ka organizovanju trajnijih oblika kulturnog života mlađih, morajući i one koje bude stvaralaštvo, podržavaju talente, prihvataju njihove rezultate, ne ostavljaju ih same.

Mi nismo velika zemlja, a ni humanistički neodgovorna zemlja, da bi smo negovali mlađinu i indifferentnosti prema mlađim talentima. Zna se, pak, da te i indifferentnosti još imaju. Koliko je mlađih talentovanih ljudi izazalo iz školskih klupa a da nisu podržani. Mislim da ih je bilo dosta i da ih je svakodnevnička zauvek otela od kulturnog stvaralaštva. To se još više odnosi na mlađe talentovane ljude u fabričkim halama ili kraj četvrtinskih štapova.

Zašto Savez omladine, zajedno sa drugima, ne bi dao inicijativu da se stvori jedan celoviti sistem otkrivanja, negovanja i podrške mlađim talentima u svim oblastima rada, pa i u kulturi, zašto bi talentovani ljudi bili prepušteni da se svojim samim individualnim moćima probijaju do uslova kada njihov rad postaje opštedruštveno dobro. Nije dobro ako se ovom poslu što pre ne prisupi.

Još jedna opasnost preti slobodnom stvaralaštву mlađih. Dugo je u kulturi vladala klime, neki njeni talasi, ne mali, još su tu, da se monopolima brane uslovi za stvaralaštvo. Mnogi mlađi talentovani ljudi zastali su pred ovim monopolima i odložili svoj talent. Oni drugi koji su uspeli da svoje delo učine javnim, naučeni od starih, formirali su svoje monopolne grupice, zaustavljajući svoje vršnjake pred njima. Umesto stvaralačke saradnje, koja je, inače, u biti samog stvaralaštva, dobili smo mrzvoljni i često gnubi rat monopolnih grupa, koji nema nikakve veze sa stvaralaštвom, ali ima sa fikcijama ljudskih interesa.

Da li je normalna situacija da su mnoga izdavačka preduzeća »otvorena« samo za svoje timove pisaca, da se pesnici ne dele i prepoznaju po karakteru i vrednosti poezije koju pišu, već po tome iko im je izdao zbirku, da su likovne kolonije institucionalizovane za određeni krug slikara, da se mnoga kulturna dela stvaraju po pozivu onih koji imaju monopol da pozivaju a ne stvaraju se po javnoj konkurenčiji vrednosti itd. Savez omladine trebalo bi da stvori jače odrede za svoj prilog ratu protiv monopola. U rezoluciji koju je Sedmi kongres Saveza komunista doneo o kulturi u vezi sa tim se, pored ostalog kaže: »Treba prevladati naručenu i klanovsku kritiku, kritiku grupnih kriterija, izvedenih iz privatnih interesa.«

Naravno, nismo ovde u prilici da pomemo i druga moguća značajna područja rada Saveza omladine, a o kojima se govori u pomenutim realizacijama. Tu mislimo, pre svega, na probleme kulture u više nacionalnoj zajednici, na kadrovske probleme u kulturi, probleme rada kulturnih institucija i mesta mlađih u njima, na dvopolne negativne pojave kao što su komercijalizacija kulture, industrija kulture i potpuno odbijanje kulturnog tržišta, na neka pitanja idejne borbe u oblasti kulture, kao i na pitanje učešća i uticaja omladine u konstituisanju i

vođenju kulturne politike, njene uloge u stvaranju novih interesnih zajednica u kulturni.

Savremenici obično vole da svoje vreme nazivaju prelomnim kako bi se, bar pomoću iluzija, oslobodili profanosti svog svakidašnjeg života.

Da li i mi, možda, bežimo od sivila sva-kodnevnog života kada društvenu situaciju u kojoj se sada nalazimo nazivamo revolucionarnom?

Postoјi, pak, jedan kriterij po kome se može utvrditi prelomnost jedne epohe, odnosno konstatovati revolucionarna situacija.

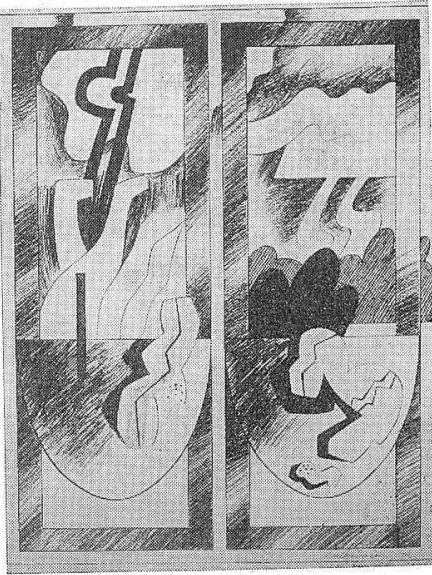
Kad god se umnože glasovi-prigovori koji se upućuju protiv novih mogućnosti ljudske slobode i nove podele duhovnosti na što veći broj ljudi, tada je to jedan od znakova koji najčešće, nesumnjivo, poručuje da se budi revolucionarna energija ljudi.

Danas, kada se povećava mera u kojoj čovek učestvuje u kulturnom stvaranju, čuje se ikrak uplašenih glasova ogorčenih poslenika građanske elitističke i individualističke kulture protiv one kulture koja se prebija iz samoupravnih društvenih odnosa.

Kada radnička klasa postane subjekt kulturne politike, nariču ovi poslednji predstavnici klasne kulture, doći će do degradacije kulture. Ovi oplakivači novih vremena ne nose čak ni svest da su oni predstavnici degradirane kulture, kulture koja se klasno raspodeljuje i onda kada nije namenjena eliti, već se industrijski proizvodi za »masu« u obliku surogata kulture.

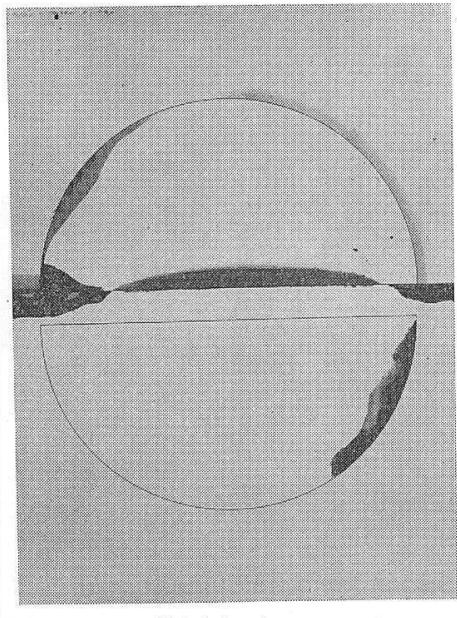
Po svim znamenjima, onim pravim, istinskih, ulazimo u etapu bitke protiv kulture kao sektora, posebnog rada i društvenog ukraša, a za kulturu koja obeležava čoveka sve jedinstvenijeg i stvaralačkog rada, celovitu ličnost koja izmiče klasnoj podeli rada, koja svojim stvaralaštvo ne stvara samo delo već i sebe kao slobodno delo.

Moramo se složiti sa filozofima kojima smatraju da je zabranjeno da izgrađujemo antologiju lične sreće. Nema društvenog pokreta koji može da sačini pravila za ličnu sreću. Ali, ima pokreta koji hoće da stvaralački ljudski rad privede do prve, najviše, autentične ljudske potrebe. Učestvovati u takvom pokretu naš je pravi kulturni čim.

hakonarson einar (island) »zembla tišine«

razoružano telo na milost drveću

david rose (australia) »bateau bay«

III

Najnežnije lice, na okuci noći,
i najbezbednije telo naglo su osvojeni
plamenom, a telesni dekor izmučen
ognjem
otvara se, uvija. Čovek je zbacio masku.
Ono što šiklja iz soba prema danu
to je životinja spaljene dlake.
Ni senke, ni svetodaka.
Ogledalo ne zna za požar.
Pa ipak evo životinje koja prekoračuje
poslednje pragove, napada vrtove,
bez krika se zagnjuruje u reku.

IV

Krv se razleva po suncu,
po lišću jedne jasike,
po oknu oprezne koja
govoraše: volim, pripitomljujem
lagani dan, besmrtni
poklon perca i svetlosti
— oprezne što telo svoje
ovija haljinom belom
u najrumenije doba godine.

V

Nekakav nož pada na mramor,
i tresak, iz odaje u odaju, ispunja ogromne
špilje
gde se odjeci sudaraju i krše.
Zatim krik deteta koje te probada,
crveno od ognja.
Zatim glas koji plavi ponorom,
grebe zidove, struže uz okna,
uzbuđuje životinje po hodnicima.

A ti sanjaš o tečnoj tišini pod morem.

VI

Evo te uhvaćenog u blistavu klopku,
prvo nokat, pa šaka, zatim cela ruka,
a ono što je važno nije toliko patnja
koliko strpljiva odrednost maštine.
Jutro petlova i brežuljaka,
i ti se budiš u crvenoj zori,
svetlost je crvena, zid je crven,
krevet, jutro, vrata...
Crvena bujica posle tih dugih kiša
naglo te iskorenjuje i odvlači
prema nekoj obali bez vetrova,
kroz nepomičnu belinu mramorja.

XI

Na rubu ponora bolna gomila trnja
luči svome vrhu cvet detinjstva.
Hrid i sunce, toliko besa popušta pozivu
flaute,
a na ožiljke kiši svetlost nekog drugog
aprila.

Naglo se vraćaš već posmrtnim radovima
leta.

XIV

Vrt pod prozorom,
kud nikad nisi ušla, kud nikad nećeš ući,
vrt od meda i mahovine
u senci spojenih kamenova.
Od jutra do večeri njim žensko sunce hoda,
noć se pojavljuje pokretima laganim,
dok nazire se u spokuju lišća
snaga prozirnih životinja.
Četvrtasti svod, oštice tame, ali bez vrata.

Oko se okreće i spušta trepavice svoje.

Vrt poluzatvoren pod obrvama zarobljenog lica.

XV

Strpljiva arhitektura podignuta u svetlosti,
nepomičan ogrtić, njena trouglasta glava
okrenuta prema senci,
lepa kao stablo.
Jedno dete je drobi.
»Ubijam je jer je volim.«
Iz te smeše šapa i kriš uspinje se sivi
lik rasula.

XVI

Neka žena spava u šumi svoje kose.
Ona pritiska,
nepomična od metalâ i crvene stene,
iz visine pala na pustinju kreveta..
Njeno lice ogrebeno je snegom
kao mrtva zvezda.

XVII

Prohodiš usnulom,
njenim šumama od riđeg bakra,
njenim snovima, njenim čestarima,
putevima zveri između reka,
spotičući se o peskovite oštice,
među brazdama nekakve davne bitke.

Tako ideš od svetlosti do tame
sam postajući tama, i rasipaš se.

XXII

S vrha planine ne razlikuješ ljudе,
dok šumovi se gradski jasno penju.
Među njima prepoznaćeš jednu žalopiku.

XXXIX

Kraj jezera prolaze lovci
koji naša srca žele zaboraviti
ali koji ne zaboravljaju smrt
ni vreme skršenih glasova.

Odreši svoju haljinu bledu,
i tkaninu na obalu baci
ne bi li umanjila pobedu
tih neizvesnih lovaca.

Ti svoje telo u odsjaju
visoke plave šume banjaj,
i neka ti se kose smotaju
s bokorom prepletenog grana.

Ti si poredak, tišina,
oluja ispod runa,
i oganj krv koja spava
u uskom grlu žbunja.

Na crnoj vodi kojom plivaš
put označen je sjajem.
Trag lovaca i dozivâ
u dubini već nestaje.

BELEŠKA O PESNIKU

Zan Žuber (Jean Joubert) rođen je 1928. godine u mestu Montaži, sto kilometara od Pariza. Međutim, odavan nastanio se na francuskom jugu, u zaseoku Gizar, trideset kilometara od Monpeljea, gde na univerzitetu predaje američku književnost. Pripada afirmisanoj grupi francuskih pesnika srednje generacije, čije se ime pojavljuje u svim antologijama moderne i sa vremena poezije, ma kako šaroliki bili kriterijumi onih koji sastavljaju te antologije. Objavljuje svoje pesničke zbirke u Parizu, kao i u saradnji sa slikarima i izдавačima koji prave bibliofilска izdanja. Najznačajnije knjige poezije su Linije ruke (Segers), Pesme odsutnosti (Galimir), Tajne poljane (La Likorn), Dveđe nepomičnih pesama, u saradnji sa slikarom Partisom Vermejonom (Le). Poslednja zbirka objavio je u Parizu kod izdavača Grasea, Doba poziva. Zbirku Razoruzano telo na milost drveću, iz koje je izvršen izbor ovih pesama, objavio je Zan Žuber kod Gija Šambelana, 1969. Pored poezije, Žuber se bavi i pisanjem romana; dosad ih je objavio tri, sve u Parizu. Bio je gost Sarajevskih dana poezije 1972.

Preveo sa francuskog
Kolja Mićević